

INFO РУСИН

ИНФОРМАЧНЫЙ МЕСЯЧНИК РУСИНІВ СЛОВЕНЬСКА
INFORMAČNÝ MESAČNÍK RUSÍNOV SLOVENSKA

**ХРИСТОС ВОСКРЕСЕ!
ВОІСТИНУ ВОСКРЕСЕ!**

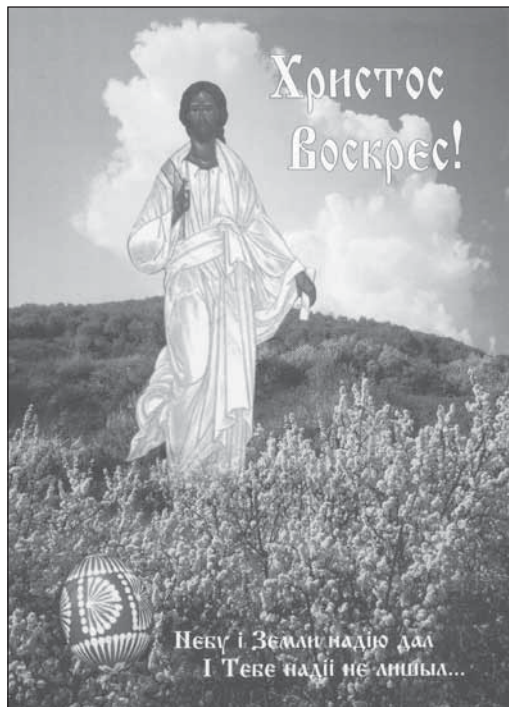

Од давного дітинства ем собі під словом Пасха представовала жовтий хлібик, через середину котрого вела ямка. Там мама давали свічку, як сьме ішли з кошыком до церькви. Люде гварили, же ідеме святити паску. За то моє пересвідчїня было о хлібіку, котрый був на виднім місці. Аж пізніше ем десь читала і порозуміла, же слово Пасха є жидівського походжіня а значить переход. Іщі за часів, як Израельці были в Егіптськїм отроцтві, Бог послав Мойсея, жебы Израельців вивів гет з Егіпта. В тот історичный день ослободжіня каждая израельска родина мала забити єдного баранка а з його кровльов помазати двері на своїх обыстях. Тот знак крові захранив Израельців перед десятвом каров Господа Бога на Егіпт, коли ангел Божый вшытко первороджене побив. Израельцям не зостало нич.

Подля старого закона Жыды святити Пасху на памятку ослободжіня з Егіптського отроцтва. Подля нового закона християне святят Пасху на памятку воскресїня Ісуса Христа.

Своім воскресїньом Ісус Христос потвердив правдивость свого учїня. Християне цілого світа, котры в нього вірят, да-

Воскресенія день, просвітїм ся людіє, Пасха Господня...

вають ся похрестити і жыють подля Божых заповідей, абы были спасены.

Християне называють тот великий і прекрасный праздник тыж Великден. Він був заведжений апостолами і прияли го вшыткы церькви. Выходны християне святити того свято ведно з Жыдами – 14. низана (апріля), хоць свято не выходило святити в неділю, але в іншый день у тыжню. Западны християне святити Пасху в неділю по 14. низані (апрілю). Така незлагодя была аж до 325. року.

Никейский собор в 325. році установив:

1. Праздник Пасхы ся мусить святити по 21. марцу, на першу неділю по сповні місяця. Свято Пасхы може быти од 23. марца до 25. апріля.
2. Кебы праздник Пасхы припав на тоту неділю, коли ей святят Жыды, тогды християне ей мають переложыти о тыждень нескорше (так ся стало в 1876 році.

Пасха – Воскресеніє Ісуса Христа є про християнів тым найосновнішым і найважнішым в християнській вірі. Кебы Христос із мертвых не воскрес, наша віра бы была даремна (ап. Павел).

-пя-

Маковица – 50-річна

Фолклорный колектив Маковица зо Свидника буде святити свій 50–річний юбілей. Коли? 27. апріля 2006 о 18.00 у Домі културы в Свиднику. Вера уж 50 років тот, єден з наших найліпшых колективів, шырить і русиньскы традиції нелем в нашім регіоні, ці по цілім Словенську, але мать на своїм конті і много заграничных выступлїнь. Значїть, знають нашу юбілантку – Маковицю і ей богатый репертоар, котрый

ся складать зо співацькой, танечной і музичной части, в многих країнах світа. А не суть то жадны аматеры, але порядні остріляны умелці, котры ся можуть сміло рівнати з професіоналами. Співачкы з Маковиці – Яна Контурова, Владіміра Кеселицова і Марія Рішкова ся в 2004 році стали лавреатками цілословенського конкурзу Співы мого роду, котры організує Русиньска оброда на Словенську (РОС). Так само репрезентовали Русинів і РОС членове колективу Маковица на 1. Меджінароднім фестивалі, котрый ся перед двома роками одбыв в Торналі.

Яна Контурова, Владіміра Кеселицова і Марія Рішкова – співачкы з ФК Маковица зо Свидника.

ФЕДОР ВІЦО / ІЛЬКО СОВА З БАЮСОВА

А што готує успішна Маковица на своє велике свято пів сторїча? Богатый культурный програм – повно співу, танців і музики, а то вшытко під назвом Путованя регіонами увидят і учують вшыткы тоты, хто приде вечер 27. апріля до свидницького Дому културы.

Веджіня Маковиці – ПгДр. Марія Пайзінкова (умелецька шефка), Мі-

лан Ванюга (танечный педагог і хореограф), Мгр. Славомір Калиняк (ведучий співацькой і музичной части) і Вера Качурякова (корепетиторка) собі дали порядні залежати на тім, абы на свій юбілей ся Маковица презентовала в тім найліпшїм світлі. Мы їм то з цілого серця жычіме а до далшой пятьдесяткы много успіхів дома і за границями.

А. Кузмякова

Новы вольбы до Цілоштатной русиньской самосправы в Мадярьску (ЦРСМ)

▲ Часопис мадярьскых Русинів

В октобрі т. р. будуть у містных і міських окресах вольбы до меншыновой самосправы. Мадярьскы Русины можуть уж третій раз дати голос своїм кандидатам. Першый раз русиньска меншына в Мадярьску волила в 1998 р. Тогды ся председом ЦРСМ став Габрел Гаттінгер. Під його веджіньом ся за 16 місяців минуло 15 міліонів форінтів, котры штат приділив русиньській меншыні на фінанцованя ей діяльства. Закон о правах етнічных і народностных меншын Мадярьска говорить, же розгодованя о выужыттю тых пінязі є в правомці Презідія ЦРСМ. В документації із засідань презідія в роках 1998-2002 сьме не нашли нич о рішіню того проблему а докінця в роках 2000 – 2002 Г. Гаттінгер ани раз не скликав засіданя Презідія ЦРСМ. В протоколі ревізной, фінанчнної і господарьской роботы зробленов Штатнов розпочтово-фінанчнов іншпекційов в 2000 р. ся уваджать, же 11 міліонів форінтів было схосновано незаконні. Так само незаконні

▲ Габрел Гаттінгер, довгорічний председа Організації Русинів Мадярьска і попередній председа Презідії ЦРСМ

было выплачіня награды шкоды (особной поісткы) Г. Гаттінгерови в сумі 6 міл. форінтів за гаварію і мародку. Ревізія доспіла ку тому, же Презідіум ЦРСМ порушыло свої становы і передало розгодованя повні до рук Г. Гаттінгера. Він сам діспоновав зо штатнов

підпоров про русиньску меншыну. Выслідком того шафаріня є факт, же Русины суть єдинов меншынов меджі 13 меншынами Мадярьска, котры остали без фінанцій. З цільом рішыти таку сітуацію, у фебруарі 2003 было зволене нове Презідіум ЦРСМ. Штатна даньова іншпекція зробила ревізію господаріня ЦРСМ і дала нам покуту 800 тисяч форінтів за недотриманя фінанчнної дісціпліны в роках 1998-2002. В децембрі 2004 Фінанчне одділіня поліції 13. будапештянського окресу вышетрило фінанчне і господарьске діяльство ЦРСМ за рокы 1998-2002 а в протоколі о. і. увело, же кедь ся докаже вина, грозить обвиненому трест однятя слободы аж на 2 рокы. Судный процес о награді шкоды запричіненой Г. Гаттінгером русиньській меншыні в Мадярьску ся до днешнього дня не скінчів. Вышыткы ся надіяме, же правда выйде наяво.

Якы суть выслідкы активності Г. Гаттінгера? Што достало до вінка нове Презідіум ЦРСМ у фебруарі 2003? Многеміліоновы довгы, покуты, стару нехосновательну выпочтову технику і спустошену резиденцію ЦРСМ. Но найвекшым гріхом, котрый ся не дасть одпустити, є спустошіня русиньского духа, ділентантізмус і абсенція русиньскых інштитуцій. Під веджіньом нового Презідія ЦРСМ у фебруарі 2003 наступили Русины в Мадярьску на драгу духовного возроджованя і охраны своей ідентічности, родного языка, культуры, традицій і грекокатолицькой віры.

Позн.: В Мадярьску ся в 2001 р. ку Русинам пригласило 1 100 жытелів. Актуалный курз в Мадярьску: 100.- HUF = 14,21 Sk.

Спрацоване подля часопису Русинський світ, фебруар 2006 (скорочене).

Нова книжка о Русинах вышла в Москві

Русины і меджівойнове Чеськословеньско – є назва книжки історика Кірила Шевченка, котра вышла в Москві. В книжці описана історія русиньского народа до 1918 р., окремо меджівойновы час 1918-1945, до часу, кедь територія з провладаючим компактным русиньскым жытельством – Підкарпатська Рус – была причленена ку Советьській Україні.

Автор в анотації пише: Русины – крайня югозападна часть обшырного выходославяньского етноязыкового масіву, котры утримали свою ідентічность і культурный характер наприк многокількостным асімілачным пробам влад штатів, в котрых Русины жыли. В книжці названы штаты, де в сучасности Русины жыють, як Словеньско, Україна, Польско...

З наростаньом народного самоусвідомльованя закарпатських Русинів, котры од скорого середньовіку были неодділнов частью Угорьска а в роках 1919-1939 ся обявили в составі Чеськословеньска, зачінать меджі русиньсков інтелігенційов полеміка о тім, хто то власні суть Русины, з конечнов платностьов ся дефінуть основны векторы їх етнокультурной орієнтації – традичного русофілства, котре поважує Русинів за самостатный славяньскый народ. Припоїньом Підкарпатьской Руси ку СССР по другій світовій війні і з ухопліньом влады комуністами Чеськословеньска, была природна народна еволюція русиньского народа переторжнута – вышыткы Русины были записаны Українцями. З падом соціалізму у выходній Европі, роспадом СССР і Чеськословеньска наставать оброджіня і активізація русинства, ідеологы котрого не приймають українську принадлежность жытельства на Закарпатю і выходнім Словеньску, проголошуючі Русинів за самостатный народ.

Спрацоване подля ІА РЕГНУМ

Минулый місяць на позваня МЗВ СР Едуарда Кукана навщівив Словеньско міністер заграничных справ України Борис Тарасюк. При тій нагоді міністер выступив в просторах Сполочности про заграничну політику з лекційов Українська загранична політика в контексті европской і евроатлантицькой інтеґрації. По лекції ся зачала діскузія, в часі котрой Іван Быцко ся українського міністра опросив:

- Пан міністер, ваше міністерство іщі в 1996 році достало 1. заступця председа Штатного выбору України про меншыны і міґрацію пана Троціньского лист з Планом опатрінь на

Єден вопрос про українського міністра

рішіня проблемів Русинів на Україні, котрый у першій боді укладать Міністерству заграничных справ України, цитую „пресні становити і ясно задекларувати позицію українського штату вопрос русинства” конець цитату. Ці в навязности на пробігаючі зміны сітуації, главні на желаня України вступити до Европской унії, ся даякым способом змінив приступ в ріші-

ню проблематікы Русинів, який презентовав пан Троціньскый про ваше міністерство або вышытко остало так, як назначів спомянутый документ?

Зато, же пан міністер Тарасюк не знав на тот вопрос одповісти, приобіцав одповідь послати писемні. Пан Быцко панови міністрови про ліпшу і штонайскоршу орієнтацію понук цілий документ писаний по українськы. Текст документу під назвом Тайный план на ліквідацію Русинів найдете на www.rusyn.sk v aktualitách (16.3.2006).

-р-

Великдень – свято воскресення і сімбол нового життя

Скінчила ся нам довга зима, были же то муки, но уж сонечко ліпше гріє і помаленьки зачинають рости першы ярны квіточкы, зеленіти луки. Каждорочні приходяча ярь нам приносить радість з пробуджання природи і припоминать, же ся ближыть Великдень найкрасше свято в році, бо і наш спаситель Ісус Христос воскрес із мертвых. Як ся нашы люде готують на тото свято свят?

Наприклад може даколи было так, же мати з дівков при шпаргеті малують яєчка, бабка з пеца на припецок паску вытягують. На столціку за дверями жовта грудка світить а на клинці долов грядов колбасочка вісить. Накще рано, о четвертій, голос звона чути, то нам каже, же уж треба перед церьков іти. Коло церькви на долині до ряду ставляють, зайду з пасков, гу ній кошык і люде на попа чекають. Озывать ся співом вшытко, лука, ліс і село. Христос Воскрес чути з церькви – ей, уж є нам весело. Великдень є звязаный з народныма звыкамы і традиціями, зато сьме ся нашых Русинів і не Русинів опросили:

Што про них значить свято Великдень і якы суть у них традиції на тото свято.

Владімір Протиwňак,
председа РОС.

Великдень про мене то велике свято нелем Воскресіння Христового, але оно є споене з красныма церьковныма і світськыма традиціями. На першыій день свята газдыні кладуть до кошарика Паску, шовдру, мальованы яєчка, масло, хрін, кобаску, жовту грудку і сіль і ідуть тото до церькви похрестити. По посвячіню Паскы засідать ціла родина за великый святочный стіл, жебы поїсти посвяченой спожьвы. Вонка оживать земля, воскрешать природа, зеленіє ся перша травічка, квіточкы, котры сімболізують приход яри. До нового жывога ся пробуджати нелем природа, але ціле людство, котре до ньой належить.

Юдр. Петро Країнġак,
бывшыій говорца РОС.

Великодны свята суть про мене найкрасшыма святамы в році. Уж і зато, бо суть споены з пробуджанням природи і жывога. Дома сьме іщі як діти переживали Великдень

за участи священника. Быв то муж мойой теты – Войтєх Молчан. Як грекокатолицькый священник ся вернув у 1960 році домів до Пряшова і про заказ грекокатолицькой церькви до 1968 року тайні служыв Службу Божу дома, або у нас в хьжі. Найкрасша была літургія якраз на Великдень при свячіню Паскы, коло стола повного доброго їдла і мальованых яєчок. А тот наш дорогий священник овпливнив нелем мое християньске, але і народностне пересвідчіння.

Любіца Губцєйова,
бывша членка ВВ РОС.

Великдень свято веселости з воскресіння. У моім роднім селі – Нягіві, як сьме пришли з церькви, положили сьме кошарик зо свяченым їдлом на стіл. З кошарика сьме vybrali сіль і з ньов сьме обышли ціле обыстя, жебы вшытко плане нас обходило. Малыій окрайчїк свяченой Паскы сьме помастили з маслом і дали домашній звіріні і худобі. Аж потім сьме вшыткы засіли за стіл і поїдали з каждого їдла. Аж як ся поїло свяченого, мож было їсти і інше їдло.

Каждый рік ся у Нягіві на Великдень тішыє каждый. Молоды про забаву і велику олівачку. Парібці на красны мальованы яєчка, котры собі од дівков выслужыли за поліваня. Олівачка зачала уж од півночі на забаві. Дівкы, котры ся парібкам

веще любили, были і вещь обяты. Котры зо забавы повтікали домів, жебы ся покрьты перед облівачама і так были пообліваны перед тым, як ся мало іти до церькви. Дівка мусила выійти з хьжы на двір,взяти зо собов горнятко і ведро з водов. Бо парібці не ходили по єден, але по вещь. Найперше зачали ляти горнятком а потім, што ся звышыло воды во ведрі то шлюпли на дівку. Дакотра дівка ся сховала під перуну, але парібці єй нашли і вытягли на двір. Теперь уж то ся до такой міры не дотримує, але олівачка в Нягіві ся і днесь утримує. Ліє ся лем по кус воды, може зато, же вода здорогшала? Христос воскрес!

Николай Кануста,
карікатуриста з України.

У мене головным сімболом Великодня – нового жывога, який ся родить на землі, є яйце. Я сам крашу яєчка. Може повісте, же то мають робити жены або дівкы, но тото „ремесло” я роблю уж много років з глубоков любвов. Яєчко мать давну традицію, котра походить іщі з археологічных выкопавок в Азії з половини 3. ст. перед нашым літопочтом. На яйца малую фігуркы звірят, квітки, лісовы плоды або орнаменты, котры моя родина называть „перуновы блескы”. При крашіню яєчок хосную техніку воскованя і фарбіня. Такы яєчка дарую своїм найблжышым, бо їм поможуть скрашлти їх домовы і кошыкы, з котрыма ідуть до церькви. А я ся добрі чую, же можу спрїемнити атмосферу великодных свят. Зо святамы Великодня поздравляю вшыткых Русинів на Словеньску.

Інж. Мілан Бенч,
прїматор міста Пряшів.

С прїходом велкопоңных святков са у мїна преjavує hлбокє kрєst'ан-

скє чїтенїє, плнє лїскы, нїдєжє а мїлостї. Lebo nikto nemá vїčšїu lїsku ako ten, kto položí svoj život za svojich priateľov. Veľkonočné sviatky prežívam v kruhu svojej rodiny, keď už v piatok večer ideme do kostola modliť sa križovú cestu. V sobotu celý deň manželka vyvára dobroty, ako napríklad syr zo žĺtkov, plnku a sladký koláč. Máme zachovanú takú tradíciu, že celú bielu sobotu skoro nič nejeme, lebo postíme. Do sýtosti sa najeme až v nedeľu ráno, po posvätení veľkonočných darov. Chodím s manželkou tieto Božie dary svätiiť. Je to veľmi emotívne a myslím si, že iba veriaci človek môže mať dokonale vnútorný pôžitok z Kristovho zmŕtvychstania. Vo veľkonočný pondelok máme plný byt polieváčov a aj ja so štedrosťou rád oblievam. Všetkým čitateľom Info Rusína želim nech je pre nich Veľká noc zdrojom vrúcnej kresťanskej radosti.

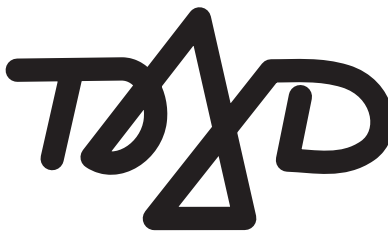
Марта Гребічкова,
дїректорка Шарїшской галерїї в Пряшові.

Pretože pochádzam zo západného Slovenska, tak veľmi ľažko som si zvykala na Vaše „šialené východniarske zvyky”, ktoré mi postupom času prirástli ku srdcu. Na západe sa nikdy neje sladký koláč so slanou šunkou a výhradne sa u nás šibe s veľkým prúteným korbáčom. U nás dievčatá nevyskúšajú vedro vody, no zato majú niekedy aj modriny na zadočku od šibačky. Máme zaužívaný aj taký zvyk, že sa chodíme prechádzať po lese a vychutnávame si prebúdzanie prírody. Je to hlboko zaužívaná tradícia vo veľkonočný nedeľu už dlhé roky.

Želám Vaším čitateľom veselú Veľkú noc, veľa vody, vodky, spokojnosti a radosti.

Дорогы і миль чїтателї, і я Вам вшыткым жычу гоїности, милости од воскресшого Ісуса Христа, вічний покой, повно радости з великодной тайности. Не забывайте на своїх близких, родину, приятелів і гармонію домова.

Сїлвїя Лїсїнова

ЮБІЛЕЙ - два у єднім

17.4.2006, 20.4.2006 вівторок, четверь

17,00-18,00 Радіоновины

22.4.2006 субота

9,00-11,00 Радіо молодых

11,00-12,00 Музичны поздравы

23.4.2006 неділя

6,00-6,45 З радіоархіву

6,45-7,15 Гітпарада русин. співанок

7,15-7,45 Подобы жывота

7,45-9,00 Радіомагазин, дух. слово
о.Р. Бака

11,00-11,30 Літературна релация,
В. Штефаник: Читаня з прозы

11,30 -13,45 Музичны поздравы

13,45-14,30 Бісіда кумів

24.4.2006 понеділок

17,00-18,00 Радіоновины

26.4.2006 середа

17,00-17,30 Радіоновины

17,30-18,00 Гітпарада русин.
співанок, репр.

28.4.2006 пятниця

17,00-18,00 Радіоновины

1.5.2006 понеділок

17,00-18,00 Радіоновины

3.5.2006 середа

17,00-17,30 Радіоновины

17,30-18,00 З радіоархіву, репр.

5.5.2006 пятниця

17,00-18,00 Радіоновины

9.5.2006, 11.5.2006 вівторок, четверь

17,00-18,00 Радіоновины

13.5.2006 субота

9,00-11,00 Радіо молодых

11,00-12,00 Музичны поздравы

14.5.2006 неділя

6,00-6,30 З радіофонотеки

6,30-7,45 Літургія ГКЦ

7,45-9,00 Радіомагазин

11,00-11,30 Літературна релация,

11,30-13,45 Музичны поздравы

13,45-14,30 Село грать, співать
і думу думать

15.5.2006 понеділок

17,00-18,00 Радіоновины

Телефоны:

► *русиньска редакція, Кошыці:*

055 7287426, факс: 055 6226139,
продукція: 055 6822945

► *Пряшів:*

051 7483870, факс: 051 7483872

Є субота 25. марца 2006 року. Яркова уліця у Пряшові тісні перед сімнадцятов годинов ся ставать рушнішов і повнішов як тому бывать в іншы дні. А видить ся нам же і славностнішов.

Перед будову з чіслом сімдесятьсім ся сходжають святочні выобліканы люди, котры ту приходять ославити 60-річний юбілей Театру Александра Духновіча, колишнього Українського народного театру і 50-річний юбілей Піддукляньского українського народного ансамблю – теперь ПУЛС-у. Перед входом до будовы театру зачинать ся витаня, не хыблять ту стиски рук, обіманя і де ту выпадє і слызочка. По роках ся стрічають бывшы колеґове, котры поприходили зблизька і здалека, але стрічають ся ту тоты, котры довгы роки доведна творили на ниві нашой культуры – на сцені драматічного колективу і в крузі співаків, танечників і музыкантів народного ансамблю.

Помалы входжають до будовы театру, де їх поданьом руки витать теперішній діректор ТАД Маріян Марко. Занедовго ся у фоєрі театру зачинать славностный акт - вернісаж выставкы 60 років УНТ – ТАД, котру при тій нагоді приготовив Діваделный устав в Братіславі. Выставку ведно з діректорков споминаной інштитуції Сілвійов Гронцовов отворять ей працюючий і довгорічний приятель ТАД-у Олег Длоугі. Споминать історію театру, главні його драматічний колектив, його успіхы і роль у контексті словеньского а перед тым і чеськословеньского діваделництва.

Але велика сала театру уж є приготовлена на славностне отворіня юбілейного свята. Діректор театру витать бывших членів і працюючых, гостів, меджі котрыма треба спомянути штатного тайомника Міністерства господарьства і регіонального розвоія Штефана Кужму, председу Крайского уряду Йозефа Полачка, заступцю пріматора міста Пряшова Мілана Лаца. За Пряшівський самосправный край юбілантів поздравує шефка одділіня культуры Ева Арвайова.

Конференцієры програму чітають поздравны листы пріматора міста Пряшова Мілана Бенча, Театру Йонаша Заборського в Пряшові, лист дірєктора Театру Андрея Баґара в Нітрі Яна Греша, поздравный лист Союзу Русинів-Українців

в Пряшові, лист председы Окресной організації Русиньской оброды в Барді-Йові Івана Бандуріча і далшых.

Великий успіх жнуть листы од пані Меланії Немцовой і Штефана Ладжінського – бывших умелецьких шефів ПУЛС-у.

На сцену приходять колеґове із сестерьского Театру Йонаша Заборского, котры выбіром із своїх інсценацій приносять колеґам – юбілантам дарунок.

Саша і Мішо Гудаковы пришли поздравити своих бывших колеґів із свойов кантрі ґрупов Жобраци а їх програм быв публиков приятый з великим успіхом.

Слідє власный програм – приходить на сцену теперішній ПУЛС у повній сво-

тій красі. Пісні, танці, музыка, тоты нашы, народны – русиньскы і українскы. І кедь членів ансамблю на сцені є меньше як было даколи і так жнуть величезный успіх, свідчать о тім опаковачкы і выкрикы „урааа“.

А златый клинець? Фраґмент із пєсы Ф. М. Достоевского Ідіот, у котрім выступують вшиткы членове драматічного колективу.

Скінчила ся славностна часть, слідє пересун вшиткых учасників до Дому культуры, де у його естрадній салі юбілей продовжує вольнов невязанов забавов. Ту, при добрій народній капелі і при буярій діско-гудьбі, але і коло погарика і смачных танірів, каждый з каждым собі може досыта поговорити, поспоминати... А же є з кым, свідчить о тім і участь бывших членів, главні ПУЛС-у, котры пришли з Кошыць, Братіславы, з Чеськой републікы, але дакотры аж з Америки. А вера же є на што споминати... Тадь шістьдесять років то є скоро єден плодний жывот, за котрый ся наш театар не мусить ганьбити.

А іші дашто – юбілантів стигли поздравити і дакотры делеґаты праві у тот самый день скінченого Міморядного сейму Русиньской оброды на Словеньску, котрый ся одбыв у Свиднику.

Редакція Інфо РУСИНА і його читателі ся придавають ґу великій родині ґратулантів із желаньом вельо успіхів до дальшых років обидвом колективам, жебы і надалє розношали наше русиньске слово, співаночки, танець і музыку нашым людьом а нелем їм, але жебы тото уміня шырили по цілім світі.

– аа –

З пивом на вічны часы – першы априль

Як сьме были діти, звыкли сьме хоцького обаламутити, кедь ся нам то подарило, потім сьме му кричали: першы априль, другый май, мам сомара на продай. Першы априль – день пташків, гумору, априль є і місяцьом лісів, землі...

▲ Вельку ціну (Гранд Прікс) Злата бочка 2006 достав таліянський автор Андреа Борсани

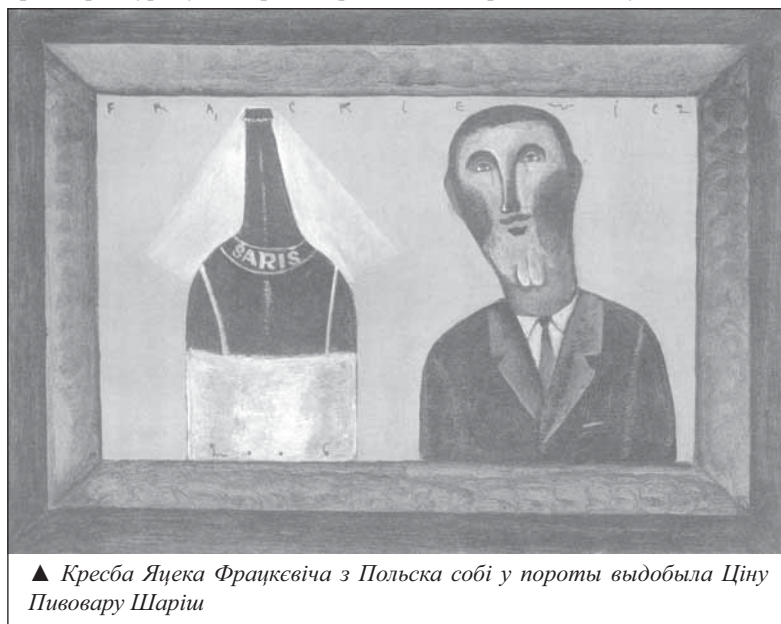
Но мы ся днесь вертаме шпеціфічно ку 1. априлю т. р., конкретніше ку уж 12. вернісажі выставки Злата бочка, котру мать на сумліню наш знамый карикатуриста Федор Віцо. Пряшівчане уж о тій популярній акції давно знають, а нелем они, знають то по цілім світі – в Европі, Азії і Америці. Каждый знать, же Ф. Віцо дотримає першоаприльову традицію, хоць бы 1. априль припав на будькотрый день в тыжню. Є то выставка рисунків на тему пиво. Чоловік бы собі подумав што тільки можуть авторы конкурзу рисовати на тему пива, де ся то в них бере така богата іншпірація уж 12 років. Жебы тов главнов іншпіраційов было попиваня пива. Може быти, але пиво легше пити, як о ним рисовати, так повів і еден з оціненых – Яцек Фрацкевіч з Польска (достав ціну од Пивовару Шаріш).

Красне сонячне першоаприльове дообідя, на столі перед Шарішсков галерійов в Пряшові ся блищать ціны про найліпшых авторів рисунків, на улиці пішой зоны повно людей, в шорі стоять люде на пиво за коруну, іншы зась позерають рисунки днука в галерії, вонка наживо чути граня на клавиесах (Стано Новотный) і гармонії (М. Гарберы) веселы мелодії і спів Ігнаца Червеняка... В такой атмосфері ся отворяла 12. Злата бочка. Модераторка акції – Сільвія Лисінова (інакше і редакторка нашого Інфо Русина) ся такой зограла з данов атмосферов, привітала авторів, учасників акції, пріматора Пряшова Мілана Бенча, котрый тыж поздравив притомных і вызвав вшыткых затляпкати тій найглавнішій особі выставки – Федорови Віцови. Не знам, ці порота добрі выберала оціненых, бо як пришло до святочного

акту передаваня цін, небо ся захмурило і докінця маленько, але хвала Богу лем коротко, упало пару капок слабенного дождю. То нияк не одрадило організаторів і учасників, абы в своїй роботі не покрачовали.

Т. р. Велика ціна Гранд Прікс Злата бочка 2006 путує до Таліянска про карикатуристу Андреа Берса-

Іншы світы, наживо видіти тых, котры там грали (Ф. Віцо, І. Червеняк) і в приятельській атмосфері побісідовати. Єдным словом, акція ся выдарила, спокійный був і єй отець – Федор Віцо. А то уж є што пові-

▲ Кресба Яцек Фрацкевіча з Польска собі у пороты выдобыла Ціну Пивовару Шаріш

ни, котрый на выставі в Пряшові не був. Першу ціну здобыв Румен Драгостінов з Булгарьска, другу Чех Радек Стеска, який собі ціну перебрав особні, як і Николай Капуста з України (Ціну Словенського синдикату новинарів). Ціну Ігора Шевчіка, котрый недавно умер, здобыв наш Русин Осиф Сторіньский з Татраньской Котлины, родом з Біловежы.

Гості, авторы, організаторы акції, были позваны на рецепцію до Вікторії, де коло гуляшу і освіжіня могли посмотріти задарьмо фільм

сти, бо у нього то не є частым явом, што потвердила і діректорка Шарішской галерії пані Марта Гребічкова і додала, же "дванадцятьрічне манжелство" з Федором Віцом при організованю Златой бочки не є ани кус легке, але выслідок акції є такой добрый з каждого боку, же чоловік гнедь забуде на проблемы з єй приправов. Спокійны з выставов были вшыткы – авторы, організаторы і учасници а то є найглавніше, кедь робота приносить успіх.

–А.К.

▲ Главный організатор Златой бочки Федор Віцо, модераторка выставки Сільвія Лисінова і організаторка акції Марта Гребічкова, діректорка Шарішской галерії в Пряшові.

▲ Осиф Сторіньский (другый зліва) дістав Ціну Ігора Шевчіка. На фотці із своїма знамыма і сокласниками (манжеле Латтовы), Петро Крайняк (першы справа) і брат Ф. Віцо Мірослав (першы зліва).

Жыво́т тя нау́чыть помагати з чістым сер́дцом

Пані Івета Самсонова з Братіславы повідаць, же мать дві слабости: Русинів і цїгаретлі.

Довольте вас ослловлювати: наша пані Івето, бо так ся звыкло комуніковати з добрыма приятелями. Гварите, же етіка Русинів вас все приводила до слыз. В одношіну ку ним жыете богатым і ласкыповным жыво́том. Хто бы із нашой інтелігенції собі подумав, же малярка і фотографка жыдівского походжіня, родом із Чех, є таков ціннов покровительков нашого народа? Донедавна сьме думали, же Советський Союз є тым найвекшым приятельом Русинів. (На Русів сьме все смотріли з надійов, то гей, але на Советський Союз?) Чім веце малых ці великих приятелів народ мать, тым скорше переставать быти закомплексованым а мы все терпили найвеце самы на себе, же сьме малы на душу а ту дахто звонка твердить, же нашу душевность обдивлять і доказує нам, же маме чом быти на себе пышны. Конечні ай нас хтось чуждїй любить. Але ани свої властны нас не люблять, а не то іщі чуждї. І премьер Дзурінда мать русинське коріня і міністры Міклош з Прокоповичом а іщі хтознає хто, но хвалити ся з тым ани єден не понаглять. Може і справды не є з чім. Але жыдівска інтелектуалка з Чех є протилежной мысли. Не твердить то з наівности, бо добрі знать о болях Русинів. Пересвідчила ня о тім.

Абы чоловік возлюбив понижены́х і нехочены́х, мусить быти вітробийцьом а пані Івета є така. Понижіня зайыла і сама дость. За социализму была у дїсиденті і сама о собі твердить, же є перманентнов дїсидентков. Сильны того світа у каждїй добі то не мають легке, кідь проти ним стоять такы, як є Самсонова Івета. Тяжко ся приймає представа о смілости такого духа, кідь як тринадцятірїчна попросила о добровольный одход із піонерської організації і вступила меджі скавтів, котрых пізніше Гусак заказав. Наїсто, же у тїй добі подобных одважливців не было много. Скавтінг'їй дав много.

Было то в меджівойновім часі, кідь чеська кумштарська і культурна еліта проявила інтерес о жыво́т Русинів. Підкарпатя было частью Чеськословенська. На забыту землю ходили літами одпочівати і інтелектуалы і богачі. Чеськый обявительский і вічні неуспокоеный дух ту находжав нове, невиджене-нечує. Чехы перевзяли од Німців і од выеліминованой жыдівской комуніты того, чому ся звыкло гварти в социализмі розвинута посполітость. Іван Олбрахт у своїх романах Николай Шугай збойник і Голет на долині представив Чехам русинське Підкарпатя, хоць кус у екзотічнім духу, не обходив ани актуалны социалны болести, чім выслав до меджівойновой Европы сігналы о естованово свойбытного народа. Владіслав Ванчура ту накрутив фїлм Марїйка

– невірница. Были і дашы, якы полюбилы тот край і людей. А у повойновий социалистичкый час хто мав тоты традиції розвивати, кідь вшыткы розкручали індустриализацию і повнили стопроцентныма выконами пожадавкы пятрїчниць?

Красны традиції зачала Івета Самсонова із фолковов співачков Дагмар Андртовов-Воньковов і етнографом доктором Іваном Данешом. Вшыткы троє пару раз навщивили русинський реґіон, де ся стрїчали главні з містныма газдами. Інтелігенція товды была орієтована проукраїнськы і о проблематіці русиньства не было з кым говорити. Незабытны стрічі пані Іветы і єй приятелькы Д. Андртовой ся одбыли у Стриговці. Обидві ту, за Вігорлатом, записовали фолклор, фотографовали. Меджі обидвома кумштарьками і містныма женами выникли добры приятельства. Івета із Дагмаров товды пособили у Брні, де художественна фотографка і історїчка художества (Івета) по інтервенції штатной безпечности мусила быти поштарьков а співачка Дагмара грала із Петриком Лутком у Есенц клубі в Брні. Наперек „інтересу“ безпечности організовала Івета выставки, жыла творчїм жыво́том. Ту ся спознала зо своїм будучім мужом Івом Самсоном. Лем што было кус вольного часу, путовало ся на выход: до Руськой Быстрой під Вігорлатом ку Пироганічовым, до Стриговця ку Марїї Березняковій а до Нижнього Комарника – ку Аньці Бабеївій!

Шлюб меджі чеськыма дїсидентками і Русинками бив натырвало установленый. Многы із старых приятельок обох дам уж ся поминули. А із подаєдныма, як Маря Березнякова із Стриговця, іщі ся утримує контакт. Д. Андртова ту зложыла пару фолковых співанок, як наприклад Ей, женичкы, подьме з Вігорлату.

Тяжко ся молодым людьом вертало назад до Брна, де їм на пяты безперестанно дыхала тайна поліція. У 1985 р. выскочіло із социалистичького міха шыло перестройкы. Люди ся зрадовали, же буде вольніше. Мінили ся мена на постох окресной і крайской уровни, но про обычайных людей перестройка великы зміны не принесла, тым менше про дїсидентів.

Самсоновці то собі роздумали, же підуть на свій любый выход і же ту зостануть во вікы віков. Пришли до Свидника.

– Єм рештавраторка, люблю Русинів, поможу вам у музею із рештаврованьом ікон, берьте ня до работы – просила.

Та руснацькы інтелігенты українського присмаку были скоро вшыткы пригриваны у ештебацькій навуці, та як могли помочі. Самсоновці порозуміли, же ту порозумліня не найдуть і одышли до Братіславы, де жыють донесь. Муж Іво є політологом а пані Івета уживать доход-

карськы сласти, лем кебы не было так далеко ку Руснакам.

Ештебак, який привїтав Самсоновців у Братіславі, мав з них очівидну радість, же ся му розросла клієнтела а мав замір зверьбовати младоманжелів на сполупрацу.

– Як вам было на выході?

– На якім выході?

– Свидник є прекрасне містечко... Могли сьте одбігнути на Дуклю.

– Што за Свидник, што за Дукля?

– Хлопці із шесткы мають всягды очі.

– Шестка, шестка...

– Наше слїдоваче одділіня. Ани не сплять, такы суть звездавы. Вшытко хотять знати, ведь беруть зато красны грошы. Ай вы обоє бы не мусили бїдовати. Підпиште сполупрацу, та і бывана вам поможемо здобыти.

– За кого нас мате?

– Істо, же за мудрых людей, зато вам предкладам такую понуку.

– Дякуєме за понуку!

– То суть цілы Самсоновці. Тверды, як камінны оріхы... Велитель програть ставку, бо гварив, же підпишете а я, же ніт. Самсоновці не підпишуть, хоць бы їм мучіти мали. Же за кого нас мате? Я вам дякую, же не хочете підписати, бо-м выграв ставку, але вас, лем што перекрочіте тот поріг, нич добре не чекать, лем гора біды а на тїй біді – бїда на біді. Порозуміли сьте мі? Тоты, што їм так міцно любите і сполупрацу з нами поважуєте за їм зраду, барз красні ся о вас не высловлюють. Гварять, же сьте пришли із бырянського хліва і смердите за козинов. Нич раз вас не обдивлюють. Маме меджі нима своїх людей...

– Так чом іщі нас тягате на сполупрацу?

– Зато, же сьте мі сімпатичькы молоды люди, котры сі можуть при добрій волі выліпшыти жыво́т подля властных планів. Мам дома такы діти, як вы обоє. Познам то.

– Мы сьме уж давно нашли рішїня, але інакше.

– Вы якбач не знате, же сьте натрафили на добряка... Вшыткым молодым людьом жычу лем того найліпше. Знам, же социализмуть свої недостаткы, як каждая сполочность, але – про бога – помозьте нам плане ліквідовати і выліпшовати социалистичкый жыво́т. Но вы бы го найрадше зліквідовали. Га?

– Мы сьме за выліпшіня жыво́та в социализмі.

– Не гварьте.

– Гвариме то важні і одповідні, як і Дубчек у шїстдесяткысїм.

– Мав робити так, абы ся то вшыткым любіло, а він – позерав лем себе і своїх. Вы сьте вшыткы нашы і мусиме о вас дбати.

– Дякуєме за такой старунок!

Старостливости з боку штатной безпечности не было нігда дость, ани порядну роботу не мож было найти. У припадї пані Іветы ся їднало о роботу в музейництві, галерїях ці у подобных художественні заміряных інштїтуціях. Ні, ні, дорога наша, лем ты красно берь до рук того дерева, што ся кінчїть желїзи-

вом і поть ся коло мануальной роботы. Тота уж не таких, як ты, перевыховала! Што было робити?

Наступила меджі поштарів влаковой пошты, бо жыти з чогось треба. І ту сягали хапайла ШТБ. Єй робітници слїдовали балыкы підозривых особ. По контролі все їм вертали поштарям а поштарька-дїсидентка на них писала адресатам короткы поздравы: „Много щастя і здоровья желають вам поштарі!“ Прецінь то были люди той самой мысли.

Катуляли ся воды 1986 р., кідь Івета і Іво Самсоновці пробовали найти щастя у свидницькым русинськым музею. Не вышло, не вадить... Обоє любили і люблять руснацькый край а од той ласкы не мать ніхто силу одогнати їм. Івета тады ходила уж перед семома роками (у 1979) з приятельков Дашов. Нашли Русинів такых, як хотіли. Были у Стриговцю за Вігорлатом, были в Улічській долині а стрїчали лем господню людську простоту, хрїстіянську доброту. Кідь ся побрала з Івом, надумали ся, же на свадьбїану путь ся выберуть праві до того краю.

Де підеме, жено моя молода?

Знам добрі, де. Та до Руины. Влаком до Стаціна а одты 25 км автобусом до Руины.

Знаш, який там чістый люфт, мужу мій? А люди які чісты очі мають!

Перестань уж о тых Руснаках співати оды. У Братіславі єм о них нігда доброго не чув.

Ты мї чїй завидиш, мужу?

Жарливость ня зїдате.

Не обануєш. Мам ласкы дость і про тебе і про моїх Руснаків.

Тай пришли... Івета, як поштарька мала рочні пять вольных путьовых листків на влак. Та як їм не выужыти. Як пришли до Руины, знова настали проблемы з перебуваньом чуждїх людей у пригранічнім пасьмі. Председа народного выбору у Руині Йожек Рогун ся за них заручив і рай під голым небом ся міг зачати указовати.

Красный жыво́т! Бывали у стані з неодмыслительным фотоапаратом. Цїлы години ті ку твому щастю сверщкы гудають а ты од радости забываш на то, як іде час. Жывиш ся грибами, малинами і вшыткым тым, што Господь Бог поприліпљав на крячкы і посадив до землі, абы служыло на пожыву звірям і людьм. З тым образом Івета Самсонова, вічна гледачка щастя, заспавають донесь у братіславскім панеловім домі, о тім розповідать своему пятнадцятірїчному сынові Грегорови, з котрого хоче мати такого пышногo русинолюбця, як она і єй муж.

А люди, як ся вам ту у Руині, здавали?

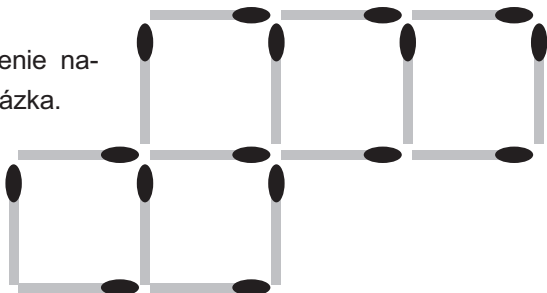
Так, як всягды в Русинїї. Не вышмарите їм з менталіты ани єдну із десятих божых заповідей... Та єден грїх бы-м їм нашла: попываня палінкы. Як стары, так молоды то поважують за народный спорт а пак передчасні мусять спомеджі нас одходжати. Шкода красных людей.

Штефан Сухий

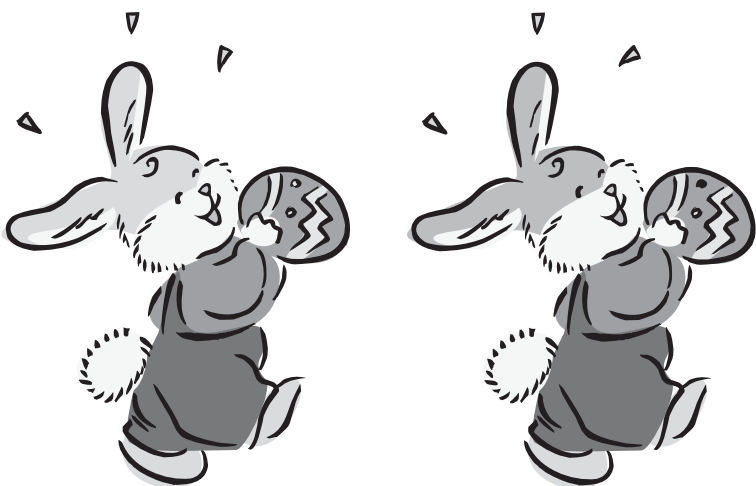

1. úloha: Zo 16 zápaliek je vytvorených 5 štvorcov. Vašou úlohou je preložením 2 zápaliek jeden štvorec "vymazať".

Stačí, ak riešenie nakreslíte do obrázka.

2. úloha: Nájdi 5 rozdielov medzi oboma zajačikmi, na zajačikovi vpravo červenou vyznač odlišnosti.

3. úloha: Напиш, коли і де была заложена Русинська оброда на Словенську.

4. úloha : Знаш, в котрім русиньскім селі ся находить тота церьков?

Дмитро Лащак, ОШ Меджілабірці, Духновічова ул.

Землі ся кланяйме

Піду я до поля,
Де радість роздоля,
Землі ся поклоню –
Послухай, родненька,
Ты груды чорненька,
Твоїм я ся зову.

Піду до лісика,
Де бук і осика,
Дуб зо смереками.
Послухай лісочку,

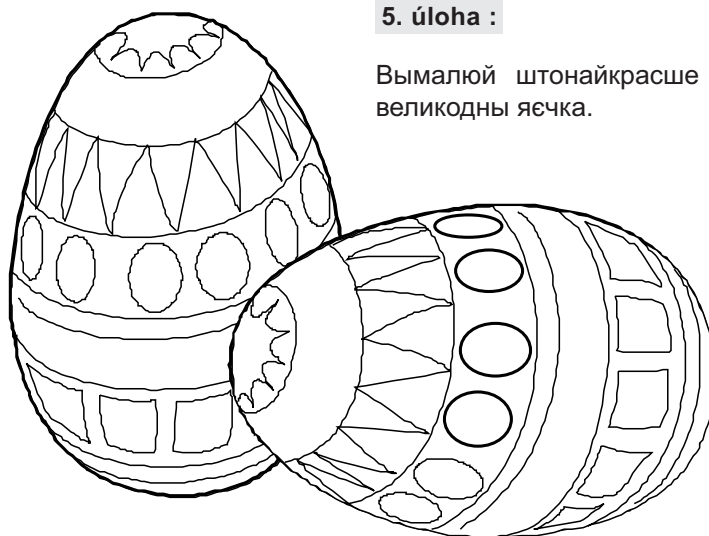
Лісе в холодочку
Як мі любо з вами.

Поле, ліс тай вода
То діло природи,
Їм ся мы кланяйме,
Бо она нерукотворна,
В цілім світі неповторна –
Ю за матірє майме...

М. Германова, Меджілабірці

5. úloha :

Вымалюй штонайкрасше тоты великодны яєчка.

Вýхерцов з марcového а апріловého чїсла уverєжнїме в мајовом выданї новїн.
редакція ІR.

Сúťажнý купон 4/2006 (Vyplňte а пошліте на адресу редакcie. Zo správnych одповедї вызребужеме вýхерцу).

1. úloha:

2. úloha:

3. úloha:

4. úloha:

5. úloha:

Meno а прїезвїско:..... Adresa:

Лікы з бошой апатыкы

Од днешнього числа зачінаме нову рубріку, в котрій будеме друковати рецепты на лікы з нашой богатої природы. Рецепты будеме черпати з книжки Марії Требенной ЛІЧІВЫ РОСЛИНЫ З БОЖОЙ ЗАГОРОДЫ. Найперше зачнеме такыма рослинами, котры в нашій природі виростають на ярь. Яку выгоду мають природны рецепты перед лікама од дохтора? Никому не шкодять на серце, печінку, жолудок і т. д. А наведе знають помочі, абы хворота препукла або зачала.

Покрива на жалудочны тяжкосты, алергію, анемію і екземы

Єдну верховату чайову лыжочку покривы заліемя кыпячов водов

до горнятка, охабиме пів минуты стояти, перецідиме і пеме по кус, холем три горнятка на день. Хто мать алергію або анемію (худокровность) або екземы, треба пити штири горнятка на день. Тот рецепт є добрый і про тых, што мають хвору печінку або галуцінації.

Купель з покривы на ногы (на зужены жылы)

Є то добрый рецепт і про курячів, котры мають зужены жылы. На тото найліпше поможе купаня в покриві. Пятлітрове ведро свіжих покрив (стонкы з листьом) ся на дванадцять годин намочіть до студеной воды. Потім часі ся зогріє і приліє до купеля на ногы. Покриву не тре-

ба цідити. В купелі треба лежати двадцять минут.

Пупава про цукровкарів

На ярь, кедь зачінають лукы зеленіти, треба наторгати пупавы і з коріньом. Умыту можете хосновати як салат. Як пупава квітне, можете собі зробити таке штири-тыжньове лічіня. Через день на зберайте 10 аж 15 пупав, умыйте, квіткы одторгните а суровы стонкы зічте.

Подбель проти задыхливости

При задыхливости і дусячіх захватах ся веце раз на день вдыхують пары з подбеля. Єдна верховата ложка лиятя і квітів подбеля ся заліє кыпячов водов а пары вдыхують під ручником або

плахотков. Тото інгалованя робте веце раз через день.

Подбель на катар гортанкы

Єдна верховата чайова ложочка подбеля на горнятко ся заліє кыпячов водов, охабить ся пів минуты стояти, перецідити ся а піє по кус дві аж три горнятка на день. Хто хоче, може собі чай осолодити медом.

-р-

7. апріля т. р. Православна церьков на Словакїі установила на пост нового архієпіскопа Яна, котрый до той функції нагородить помершого спарху, Його Блаженство Николая. Святюв літургіюв у храмі св. Александра Невского в Пряшові ся одбыла святочна інтронізація.

Хто то є новый архієпіскоп Ян? Архієпіскоп Ян, власным меном Ян Голоніч, народив ся 29. януара 1937 в Краванах, окрес Требішов. До того часу був у функції мігалівского єпіскопа. Його функційов був установленый представеный Монастыря Положіня руха Пресвятой Богородичкы в Комарні ігумен Тихон. Його высвячіня за єпіскопа ся тыж одбуде в храмі св. Александра Невского. На святочнім высвячіню ігумена Тихона были вызнамны особы Православной церькви – трое архієпіскопы, метрополітний справца архієпіскоп Кріштоф з Прагы, архієпіскоп оломовцькый Сімеон і архієпіскоп прашівський і Словеньска Ян.

Установліньом до уряду архієпіскопа было сповнене єдно з основных условий про зволія нового метрополіту Православной церькви в Чеськых країнах і на Словеньску. Функційов метрополітного справцу був дочасно повірений архієпіскоп пражський Кріштоф, котрый ведно з архієпіскопом прашівськым і Словеньска Яном суть кандидатами на метрополіту. 2. мая т. р. в Монастырі Вілемов недалеко Оломовца ся одбуде вольба ныйвысшого представителя Православной церькви Чеськых країн і Словеньска.

-р-

Православна церьков мать нового архієпіскопа

InfoРусин. Vydáva Rusínska obroda na Slovensku za finančnej podpory MK SR. **Poverená funkciou šéfredaktorky:** Anna Kuzmiaková, redaktorka Silvia Lysinová. **Grafická úprava:** Róbert Vico. **Adresa redakcie:** Rusínska obroda, InfoRusín, Levočská 9, 080 01, Prešov. Tel.: 051/772 28 89, 051/748 27 75, 051/748 27 76, 0904 412 449, e-mail: rusinska.obroda@kryha.sk, toto číslo nájdete i na www.rusyn.sk. **Predplatné na rok:** 150,- Sk, do európskych štátov: 300,- Sk, do mimoeurópskych štátov 30 \$, číslo účtu: 2660718084/1100. **Výroba:** ADIN, s. r. o., Prešov. **Registračné číslo:** MK SR 3158/2004. Neobjednané rukopisy a fotografie nevraciamе. Publikujeme i názory, s ktorými nie vždy súhlasíme. Inzeráty, reklamy, sponzoring preberáme v redakcii Info Rusín, Prešov (budova Daňového úradu). Toto číslo vyšlo v náklade 2000 kusov.